

Год. III.

Број 46.

**НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.**

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Св. Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Сава Петровић.

У Новом Саду 14. новембра 1893.

ПРАВИЛА

УДРУЖЕЊА ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ СВЕШТЕНСТВА

У МИТРОПОЛИЈИ КАРЛОВАЧКОЈ.

I.

Чл. 1. Православно српско свештенство обојега реда у Митрополији Карловачкој, удружује се, својом побудом и вољом, а благословом и одобрењем светог Архиепископског Синода у Карловцима, под именом: „Удружење православног српског свештенства у Митрополији Карловачкој“.

Чл. 2. Целъ је удружењу: да свештенство, удруженим силама, споразумним радом и међусобним потпомагањем постизава што успешније вршење свога свештеничкога задатка, ширећи и утврђујући религијозно-верску свест и хришћанску наравственост, потпомажући културно-просветни и мате-

ријални напредак народа свога, у колико се овај последњи вршењем свештеничког задатка потпомагати и унапређивати може.

Чл. 3. Према цели и задатак је удружењу:

- а.) да негује и одржава у свештенству личну узајмицу, солидарност тежња и радње;
- б.) да изналази, спрема и на расположење ставља што више и што подеснијих средстава за успешно вршење свештеничког задатка, а на свима крајевима митрополије.
- в.) да се стара о свему, што би црквено беседништво унапредити и вршење проповедничке дужности олакшати и успешнијим учинити могло;

г.) да се стара о свему, што би катихетичку наставу унапредити и успех јој осигурати могло у свима школама и заводима, нижим и средњим;

д.) да ради на постизавању једноличности у вршењу црквених обреда, по правилима и прописима св. православне цркве;

е.) да негује и шири правилно црквено појање и благољеније;

ж.) да се стара о свему, од чега би зависити могао што достојнији положај и што већи углед свештенства;

з.) да потпомаже и унапређује црквену књижевност;

и.) да се обавештава о свима појавама и покретима, који се тичу вере, цркве, морала, целе јерархије и свештенства на особ, те корисне да потпомаже и развија, а штетне да сузбија и отклања;

ј.) да проучава и претреса, посредством свију својих органа, предлоге, који би се ма кад спремали за српски православни народно-црквени сабор, и да о њима у Скупштини, а у замени ове, и у Главном Одбору, донаша, кад то од потребе буде, своје резолуције, закључке и решења, којима ће своје становиште према тима предлозима обележавати, и подноси их у облику представака св. Архијерејском Синоду и српском православном народно-црквеном Сабору, путем њихових председништава;

к.) да према средствима, која му на расположењу стајала буду, и материјално потпомаже поједине свештенике, који помоћи требају и заслужују, а тако исто и свештеничке удовице и сирочад.

Чл. 4. Чланова удружења биће: редовних, добротвора, потпомагача и почасних.

Чл. 5. Редовни чланови јесу: сви свештеници у Митрополији Карловачкој обоега реда, а уплаћују годишње у благајну удружења, и то најдуже до конца октобра: протопресвитери, настојатељи манастирски и пароси прве класе 6 фор., пароси друге класе 5 фор., треће класе 4 ф., а сви остали као и капелани и ђакони 3 ф.

Чл. 6. Свештенство дијецеза: горњокарловачке, пакрачке и будимске плаћа, у сваком случају, половицу одређених у чл. 5 свота годишњег улога.

Чл. 7. Члан добротвор може бити сваки члан православне српске цркве, правосл. српска црквена општина, манастир, задруга која и друштво, ако их скупштина за такове прими, а у благајницу удружења уплате једном за свагда 100 фор. или у два годишња obroка по 50 фор.

Чл. 8. Чланови потпомагачи могу бити сви у чл. 7 побројани, ако их скупштина за такове прими, и док год уплаћују у благајницу удружења засебни годишњи улог од 3 фор.

Чл. 9. Почасни чланови су они, које скупштина зарад заслуга им, учињених цркви или удружењу, за такове изабере и прогласи.

Чл. 10. Редовни чланови могу бити у исто време и добротвори и потпомагачи.

Чл. 11. Удружење ће примати и друге повчане помоћи и легате.

Чл. 12. Средства, којима удружење жели постизавати своју цел и вршити задатак, јесу и могу бити:

1. закључци, решења, одлуке, резолуције, представке и молбе, и узајамна преписка свију органа удружења;

2. предавања и читања у седницама друштвених органа, расправа о појединим практичним и савременим потребама и питањима, која засепају у живот цркве и свештеничку службу;

3. штамна и жива реч;

4. повчана средства благајнице удружења.

Чл. 13. Органи удружења јесу:

а.) Скупштина;

б.) Главни Одбор;

в.) Епархијски зборови;

г.) Епархијски одбори;

д.) Протопресвитератски зборови.

II. Скупштина.

Чл. 14. Чланови скупштине јесу сви редовни чланови удружења, а са правом саветовања, предлагања, питања и решавања.

Чл. 15. Делокруг и задатак скупштине јесте:

а.) да донаша, доцњује и измењује правила друштвена;

б.) да претреса и решава предлоге и предмете, које пред њу изнесе Главни Одбор или, посредством овога, епархијски и протопресвитератски зборови, а и поједини редовни чланови, у оквиру цели и задатка друштвеног;

в.) да бира Главни Одбор удружења;

г.) да бира благајника и саблагајника између редовних својих чланова;

д.) да бира одбор, увек *ad hoc*, зарад прегледања благајничких рачуна и поднашања скупштини предлога у погледу финалисања тих рачуна;

е.) да финалише двогодишње рачуне благајнице удружења и да рачуновођама даје опроснице;

ж.) да установљује двогодишњи прорачун удружења;

з.) да одређује дневнице и путни трошак члановима Главног Одбора, који ће им се исплаћивати, кад долазили буду у одборске седнице;

и.) да претреса извештаје Главног Одбора о целокупном раду удружења;

ј.) да решава о издавању, уређивању и администрацији листа, као органа друштвеног;

к.) да одређује места за држање идућих скупштина.

Чл. 16. Скупштина удружења састаје се сваке друге године у месецу августу, а по потреби и изванредно.

Чл. 17. О потреби сазива изванредне скупштине решава Главни Одбор са $\frac{2}{3}$ укупних чланова својих, властитом побудом или на предлог ма којег друштвеног органа.

Чл. 18. Ако би изванредни сазив скупштине захтевала већина епархијских збора или одбора, Главни Одбор ће дужан бити онда сазвати изванредну скупштину најдуже у року од 4 недеље дана.

Чл. 19. Да се скупштина може конституисати и правоваљане закључке доносити, морају бити присутни, осим присутних чланова Главног Одбора, најмање још тридесет редовних чланова.

Чл. 20. Скупштина бира себи већином гласова председника, подпредседника и потребан број перовођа на две године, односно од једне до друге идуће редовне скупштине.

Чл. 21. Председник отвара и затвара скупштинске седнице, руководи већања, ставља предлоге на гласање и проглашује донесене закључке.

Чл. 22. Скупштина решава надполовичном већином у скупштини присутних редовних чланова. У случају паритета одлучује глас председников. Гласање је устајањем, а у личним стварима увек тајно.

Чл. 23. Тајно гласање бива и онда увек, кад то затражи десет присутних редовних чланова.

Чл. 24. Скупштинске записнике потписује председник и перовођа, а за оверовљење записника бира скупштина 4 своја редовна члана.

Чл. 25. Свети Архијерејски Синод, или у име његово свагдашњи Митрополит карловачки и Патријарх српски или његов местозаступник, врши врховно право надзора над удружењем и његовом радњом тако, да му се сви скупштински записници у одоставреном препису са потписом председника и перовође подносе, у погледу закључака, који су догматично-обредног карактера, на одобрење; а у погледу осталих закључака на — увиђење.

Чл. 26. Скупштински закључци постају правоваљани и обвезни на све чланове удружења, ако св. Архијерејски Синод, односно његов председник, против њих у року од 30 дана, рачунајући од дана доставе, никаква приговора не учине.

Чл. 27. Скупштина установљује на првом свом састанку пословник свију друштвених органа, на темељу ових правила.

Чл. 28. Правила удружења допуњавати и измењивати могу се са $\frac{2}{3}$ присутних редовних чланова у првој идућој скупштини после оне скупштине, у којој се, на захтев 20 у скупштини присутних редовних чланова или на предлог $\frac{2}{3}$ Главног Одбора, закључило буде, да се допуњавати или измењивати имају.

Чл. 29. Скупштини могу присуствовати осим редовних чланова, сви чланови Епископата са правом на саветујући глас, а без икаквог другог права, и чланови добротвори, чланови почасни и српски православни богослови, професори богословије

и вероучитељи, у колико као свештеници већ пису редовни чланови удружења.

III. Главни Одбор.

Чл. 30. Главни Одбор састоји се из 15 редовних чланова удружења, од којих се из сваке епархије у Митрополији бирају по двојица, а из горњо-карловачке тројица, на две године.

Чл. 31. Главни Одбор је представник удружења православног српског свештенства у Митрополији Карловачкој према свакоме, с киме удружење или ко с њиме буде долазио у ма који дотичај.

Чл. 32. Главни Одбор има свој печат са ликом Спаситеља и називом: „Главни Одбор Удружења Прав. Срп. Свештенства у Митрополији Карловачкој.“

Чл. 33. Главни Одбор бира из своје средине себи председника, подпредседника и тајника, који је уједно и перовођа у одборским седницама.

Чл. 34. Своје конституисање пријављује Главни Одбор председништву св. Архијерејског Синода.

Чл. 35. Делокруг и задатак Главног Одбора јесте:

а.) одређује дан, кад ће се скупштина удружења држати;

б.) установљује дневни ред скупштински;

в.) сазива редовну скупштину на 4 недеље пре састанка, а изванредну на 2 недеље, објавом у званичном органу Митрополије Карловачке или у органу удружења, ако излазио буде, са назначењем дневног реда јој;

г.) предходно пријављује сазив скупштине, са назначењем дневног реда, председништву св. Архијерејског Синода и до-

стојним начином позива на исту Његову Светост Патријарха - Митрополита и високопреосвештени Епископат;

д.) спрема предлоге и подноси их скупштини на расправу;

е.) разматра предлоге, поднесене му од епархијских одбора, протопресвитератских зборована или појединих редовних чланова удружења и са својим мишљењем спроводи их скупштини на решавање;

ж.) подноси скупштини извештај о својој раду;

з.) извршује скупштинске закључке;

и.) стоји у вези са епархијским одборима и протопресвитератским зборовима;

ј.) припрема све, што треба у име удружења предати јавности;

к.) саставља двогодишњи прорачун удружења и подноси га скупштини на расправу и одобрење;

л.) дозвољава изванредне издатке из друштвене благајнице и оправдава их накнадно скупштини;

м.) одобрава и подељује припомоћи редовним члановима удружења на предлог епархијских одбора;

н.) прегледа и претходно разрешава годишње и годишње рачуне благајничке и о томе саопштава јавни извештај у органу друштвеном;

о.) решава о награђивању радова у црквеној књижевности у споразуму са редакционим одбором органа друштвеног, и евентуално узима издавање таквих радова у своју накладу;

п.) властан је предузети у свако доба сконтровање благајнице друштвене, а дужан је то чинити сваке године, у коју цел бира на то двојицу својих чланова.

(Свршиће се).

ГОВОР ЈОВАНА ЈЕРЕМИЋА

пароха бачиначког и протонамесника,

као одборског **известивоца**, којим је отворио генералну дебату о „нацрту правила за свештеничко удружење“ у свештеничкој скупштини 4. новембра 1893.

Славна скупштина и љубазна браћо!

Одбор, који је сазвао ову скупштину, поверио ми је дужност и поклонено част,

да славној скупштини будем известилац за одборски предлог, који је на дневном реду.

Пре него што проговорим реч о томе

предлогу, дозволите ми, да, ради обавештаја, кажем коју о самом одбору, његовом постанку и раду.

Кад је прошле године покренуто питање нашег удружења са одлучном намером, да се што пре оствари, учињено је за то, што се тежња за својим удружењем и пре тога појављивала и истицала не једаред у нашем свештенству, те што се тиме излазило само на сусрет тој тежњи и хтело јој се извршење потпомоћи, а што се у новољном расположењу високопреосвештеног епископата нашег према тој тежњи у данашњим приликама, уочавале врло повољне околности за остварење њезино.

Сазив пак срп. правосл. народно-црквеног сабора прошле године и потреба, да се свештеничка скупштина састане пре сабора тога, како би се жеље свештенства могле изнети пред сабор, и како би се овај могао упознати са мишљењем и истинитим становиштем свештенства нашег у питањима народно-црквених нам автономних одношаја, — све је то захтевало, да се што пре образује одбор, који ће сазив те скупштине узети у своје руке и све спремити, што је за рад скупштине такве потребно.

У ту цел сазвана је на брзу руку једна ужа конференција 23. марта пр. г. у Карловце, као што је већ познато.

У тој конференцији образовао се одбор, који је донео одлуку, да се сазове скупштина целокупног свештенства Митрополије Карловачке и пред ову изнесе, осим осталих питања, и питање удружења на — решење.

Скупштина је сазвана била за 12. октобар пр. г. и за исту, осим осталих предмета, примљен је био већ онда предлежећи и данас одборски предлог штатута друштва. Но разлози каноничког одношаја, у којем свештенство стоји и стајати увек има према своме Епископату у цркви, с једне, а с друге стране и практични обзир налагали су одбору, да за ствар удружења добије претходни благослов и дозволу његову. У тој цели замолио је одбор Његову Светост преузвишеног господина Патријарха нашег Георгија и високопреосвештену господу Епископе, осим осталог и то, да дозволе и препоруче окружним протопре-

свитерима држање протопресвитерских зборована, који би предлог одборски узели у предходан претрес и предходно се изјавили о пристајању или непристајању на предложено предлогом тим удружење свештеничко, а ради што сигурнијег одзива на скупштину, већ сазвану, да изаберу на исту своје изасланике.

И хвала архинастирском старању и љубави, та се одборска молба срела са пуном готовошћу Његове Светости и високопреосвештених епископа.

Покрет је за удружењем свештенства нашег добио њихов предходни благослов, одобрење и замољену помоћ, што можемо и са овога места само са најдубљом синовском захвалношћу нагласити, као једну светлу појаву у нашем црквено-јерархијском животу и његовим односима, а која нам из срцаца изазива усклик поноса: слава нашим Архипастирима!

И да није држање скупштине прошле године спречено познатим узроком, та би скупштина била одржана, добро посећена, и ствар нашег удружења била би данас — свршен чин.

А овако, ево нас тек данас, у позно доба године, када томе увек време није, скупљених у мање посећену скупштину, да ствар свога удружења отпочнемо делом.

Славна скупштино! И ако одзив на данашњу скупштину није за наше свештенство ласкав, ова је скупштина ипак овлаштена, да питање удружења узме у претрес и своје коначно решење, више формалне природе, о њему донесе, и реши организацију тога удружења према предлежењем одборскоме предлогу.

Пуномоћ за то ова скупштина, и крај релативно маленог броја својих чланова, има већ у изјавама двадесет и седам протопресвитератских зборована, којима су ови једнодушно, једногласно и са одушевљењем изјавили се за удружење и солидарним са предрадињом одборском, а предлежећи предлог са незнатним приговорима прихватили предходно сви за темељ, на којем треба подићи зграду нашег удружења, прихватили све његове принципе, по којима треба да се спроведе организација удружења.

Шта више, на основу свега тога, ја сам мишљења, да је питање: жели ли наше свештенство своје опште удружење, пачелно већ решено у протопресв. зборовима; да је и сам предлог одборски, у погледу својих принципијелних питања, решен у тим зборовима тако, да ова скупштина данас без икаквог зазора или сумње, да се неће огрешити о компетенцију или о жељу остале браће своје, може мирне душе приступити к раду своме и дати данас формалну санкцију свему ономе, што је у изјавама 27 зборова протопресвитерских добило већ материјално одобрење нашега свештенства.

Јер, кад би ми данас донели решење противно изјавама 27 протопресв. зборова, или се разишли без решења и свршена посла свога, то би значило, да злоупотребом слабијег одзива на ову скупштину, којем је узрок и незгодно и неугодно доба године, хоћемо да угушимо глас и спречимо остварење тежње и жеље $\frac{9}{10}$ нашега свештенства, које је било случајем и иначе спречено доћи овамо; или би значило, да за рачун слабог бројног одзива на скупштину ову, избегавамо извршити дело, које је добило већ претходно одобрење $\frac{9}{10}$ нашега свештенства, а које да извршимо, тражи од нас општи интерес народно-црквени, тражи од нас углед наш, достојанство наше.

Ако је бројно слабије посећена ова скупштина, она је својом интелигенцијом довољна гаранција, да ће се одборски предлог претрести довољном пажњом и да ће из специјалне дебате изаћи на потпуно задовољство браће наше, која нису овде, а изјавише се већ у напред с нама солидарни.

И по томе, не само да смо овлаштени него и дужни да приступимо послу, ради којег се скупишемо.

Томе послу приступимо, браћо, у име Божје. Бог ће нам помоћи. Јер цел и задатак удружења нашег јемчи нам, да ће уз нас бити помоћ Божја. Јесте, биће, јер хоћемо удружењем својим да вршимо службу Христу и његовој пауци. Биће уз нас и добри геније народа српског, јер хоћемо да послужимо срећи народа свога.

А да то желимо, сведок нам је дух, који провејава кроз предложени „нацрт

правила“ за наше удружење; сведоче жеље и тежње, које су исписане у цели и задатку његовоме, а које потврђују, како је цел та узвишена и велика, задатак тај племенит и замашан, — хришћански, наравствен — патријотичан, родољубив.

Но да се потпуно схвати важност и увиди потреба покрета овог за нашим удружењем, потребно је и то: да се упозна стање наше цркве и народа у њој; стање нашег свештенства, одношаји у јерархији и т. д.

А све је то вама, браћо, и познато и сигурно ме нећете гонити, да вам изнашам и сада пред очи слике свега тога?!

Да вам изнашам зар пред очи и сад слику раздора, који нам раздира живот народно-црквени са страстима, којих је цео легион;

слику назатка нашег са нерада ил површна рада раденика народно-црквених;

слику порока и злих обичаја, који отепне место врлинама у животу црквено-народном;

слику религиозно-верског индиферентизма и потамнеле наравствености, у неким деловима наше цркве и народа, у којима је некад мирисала побожност и пламтено одушевење за веру, а светлила добродетељ и сјао чисти хришћански живот;

слику зар непоштовања, отуђености и неискрености пастве према пастирима најмањим и највећим? . . .

И зар хоћете, да се запитамо, браћо и господо:

је ли свештенство наше свему томе тражило лека; је ли га нашло и употребило?

Шта је учинило, да раскрави онај верски религиозни лед, који је следио толике груди наших синова;

шта је учинило, да га загреје за веру, врлину и добродетељ;

шта је учинило у школи, да ова боље васпитава младеж, те цркви и народу даде бољу генерацију;

шта је учинило за црквену књигу и просвету у опште;

шта је учинило, да се разбије раздор и утврди споразум у народу, у цркви, у самоме свештенству;

шта је учинило, да заштити брод наше народно-црквене аутономије од страсти, које га зашљескују, од валова, који му распадом прете;

шта је учинило за себе, за свој углед, за наоружање своје у борби позива свога — за своју сирочад?

Хоћете ли, браћо и господо, да се запитамо: јесмо ли сви истрајно одушевљени за позив свој и у раду своме;

јесмо ли солидарни ма како и ма кад; бринемо ли се један за другог; разбирамо ли ми из Срема, шта је и како је у Бачкој и Банату, испод Велебита и Канеле; како ли је онима тамо, на догледу Крижеваца? Притичемо ли један другом у помоћ ма у чему; бранимо ли један другог ма чиме?

Разумемо ли сами себе; разумемо ли друге?..

Хоћете ли, браћо, да се и даље питамо? Но, и ово је доста, па да нам одговор на све ово буде доказ, да нисмо

довољно радили, да нисмо радили солидарно, да се ничим не познајемо и не везујемо: до ли хаљине, која је мртва, — позива, који је већином у речима; осим званичног одношаја, који срца не загрева.

И ове слике, на које сам вас само подсетио, а које нам ипак одмах излазе пред очи у природним бојама, довољне су, да се пред њима забринемо и забринути запитамо: шта да чинимо?

Хоћемо ли бити према свему томе равнодушни; или ћемо у очајању малаксати и са грозном резигнацијом напустити брод своје цркве и народног живота?

Ни једно ни друго. Него да скупимо сву своју снагу; да сложено прегнемо на рад. Сви; вољно и споразумно; заједнички и истрајно. Један другог потстичући; храбрећи и потпомажући; одушевљени за позив свој; одушевљени за веру, цркву и народ; увек свесни дужности своје; свесни онога, што хоћемо и што можемо.

(Свршиће се).

ЖИВОТ И РАДЊА

Вићентија Јовановића

Архиепископа српског и Митрополита Београдског и Карловачког.

(1731.—1737.)

(Из Беседе, коју је на парастосу у манастиру Раковцу 23. октобра о. г. говорио Димитрије Руварац, царох земљски и почасни протјереј.)

(Наставак).

Сабор се састао реченог дана у Београду, и између осталог донео је, односно усвојио је многа наређења у погледу црквено-просветног живота српског народа, што их је митрополит *Мојсије Петровић* сабору предложио, а која је израдио већином епископ *Вићентије*

По смрти митрополита *Мојсија Петровића* († 27. јула 1730.), буде народни сабор сазван у Карловце за 15. фебруар 1731. За царског комесара буде именован ђенерал гроф *Локатели*.

Комесару, у датом му тајном упуству, буде наложено, да настоји на томе, да сабор изабере два митрополита, т. ј. једног за карловачку, а другог за београдску митрополију, и

пошто је комесар држао, да је добро спремно земљиште за своју намеру, предложи у седници од 24. фебруара и позове сабор да бира два митрополита. Посланици не хтедоше тај предлог и позив комесаров уствојити, и после дужег договарања и саветовања у Бечу, комесар добије упуство из Беча, да још једном наведене већ разлоге у сабору понови, и уједно нека изјави, да сабор слободно остане при свом захтевању, но да се има највишем решењу покорити. Па ако и то ништа не помогне, и сабор не усхте одустати од свога исказања, онда нека сабору после неколико дана изјави, као да је бајаги дошло ново дворско решење, којим се сабору по његовој жељи допушта, да се обе митрополије још само за тада сједине, но

под тим условом, да се то ограничење при изборном чину у записник увести има.

Комесар, пошто је примио то упуство, позове сабор по ново, да бира митрополита, и то само за митрополију Карловачку, који ће уједно администрирати и митрополију Београдску. Кад посланици не хтедоше ни на то пристати, допусти комесар сабору да бира по својој вољи, и 22. марта 1731. буде једногласно за архијепскопа целог православног српско-романског народа, у аустријским наследним земљама, т. ј. у Србији, Срему, Славонији, Хрватској и Угарској, Банату и малој Влашкој, и митрополита Београдског и Карловачког изабран епископ *Вићентије Јовановић*.

Шта више, комесар није могао успети ни у томе, да уђе у записник ограничење таког избора само за тада.

2. јула и. г. буде *Вићентије Јовановић* за архијепскопа и митрополита потврђен по жељи сабора.

А што се исти сабор тако свесно, чврсто и сложено држао, за то припада заслуга — по речма поменутог *Швикера*, који је поменуто своје дело писао по изворима, што се налазе у царској ратној библиотеци и другим архивима — самом *Вићентију Јовановићу*, рекавши: „Да ће од оваког држања саборског бити и успеха: то се могло, по дотадашњем искуству, у толико пре претпоставити, што је на челу целог тог успеха био онај исти *Вићентије Јовановић*, који је 1722. са бившим митрополитом *Мојсијем Петровићем* радио на еједињењу обе митрополије“.

Митрополит *Вићентије Јовановић* дознавши, да је цар *Карло VI*. издао потврдну диплому, оде и сам у Беч, где су се још од априла бавили послани саборски изасланици, иштући, да се потврде закључци народног сабора од 1730.

После дугог договарања и саветовања упути дворски војени савет у име цара под 5. фебруаром 1732. на митрополита *Вићентија* нов „изјаснителни рескрипт“, који има важити само за новоосвојене земље т. ј. Србију и Банат.

Митрополит *Вићентије* не хтеде исти рескрипт сам народу прогласити, већ поднесе молбу дворском војеном савету за држање народног сабора, на ком да се као што треба прогласи како његова потврда за митрополита, тако исто и најновије царско решење у по-

гледу привилегија, заједно с другим дотле изданим решењима, која се тичу целог народа.

На ову молбу митрополита *Вићентија*, земаљска влада за поменуте повоосвојене земље, упитана за мњење од дворског војеног савета, одговори, да није нужно, да се цео српски народ тога ради на сабор позива, но да је довољно, да се само неколико Србаља из новоосвојених крајева позову на сабор.

Митрополит *Вићентије* на то поднесе самом цару молбу, у којој је по ново молио, да се допусти држање народног сабора за све Србе, који живе под његовим скиптром, као што је — рече — било и 1730., и то у толико пре, што ако се друкчије узради, не би цео српски народ сазнао као што треба речене обзнане, јер му не би биле објављене по тадашњем начину, а тиме би Његовог Величанства војена служба највећма трпела.

Ова се опомена у Бечу разумела, те 11. јула 1732. потврди принц *Евђевије Савојски*, председник дворског војеног савета, закључак у погледу држања српског народног сабора у Београду, који се доцније одложи, и тек се 31. октобра у Београду отворио.

Како ни овај сабор не хтеде чути за поменуту деклараторију од 1727. и 1729. г. и рескрипт од 1732., већ искаше, да се народне привилегије у свему поштују, поднесе молбу цару, а подједно изабере и изасланике из своје средине за Беч, којима наложи, да настоје на томе, да се отклоне неправде, што се српском народу чине, о којима је било говора и на самом сабору, а поименце о томе: како управни чиновници строго поступају с народом, како глобе народ, пеују, злоставе свештенике и световне људе, неправедно затварају људе, и срамоте женскиње, како му забрањују видати цркве, узимају велику камату и десетак.

Изабрани од сабора изасланици не одоше одмах у Беч, пошто им се из Беча поручило, да не ће бити примљени, а Будимци који су у народним стварима прву улогу играли, — и ако су у томе врло често грешили —, писане митрополиту *Вићентију*, у своме писму од 5. марта и. г., да изабрани посланици ипак треба да иду у Беч „и да господствујушту немачку господу новцем умилостиве, кад се на ино не може“.

Митрополит *Вићентије* сазове за 11. децембар исте 1733. у Београд на збор епи-

WWW.UNILIBRS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ске, свештенике и црваке народне, који су на последњем сабору били народни посланици, и договоре се, колико да се даде дневнице изабраним за Беч изасланицима, а подједно, како да се распореже на епископе и народ трошак за њих и за намерено дело.

Међу тим се са српским народом све то горе поступао, те у почетку 1734. оду у Беч речени изасланици, да ишту лека повредама привилегија, и 8. марта предадоше принцу *Евгенију Савојском* писмо митрополита *Викентија* од 11. јануара, а уједно га и усмено замолише, да се српском народу очувају привилегије, и да се по њима са Србима управља.

Евгеније им обећа испунити њихово искање, но како од то доба прође три месеца, а никакав одговор на поменуту молбу не изиђе, то митрополит *Викентије* и поменути изасланици по ново предадоше молбу на *Евгенија*, на што 10. (21.) септембра и. г. изиђе царско решење, у ком се српском народу дароване привилегије по ново претумачише.

Митрополит *Викентије* не буде ни с тим тумачењем задовољан, те отиде сам у Беч, где је у име своје, клира и народа искао и тражио, да у место издатих у последње време деклараторија и рескрипта, цар изда заштитну привилегију, као што је изашла она од 30. марта и 10. јуна 1715.

На основу ове молбе митрополита *Викентија*, састане се 3. априла 1735. конференција под председништвом царског канцелара грофа *Цинцендорфа*, те и ако је она свој предлог, који је имао изићи под именом: „*заштитне дипломе*“, и који је у многим чему повољнији био од осталих деклараторија и решења, поднела на мњење митрополиту *Викентију*, он га ипак не хтеде примити и усвојити, већ по ново искаше, да се Србима даду онака права и правиче, каква су им у привилегијама обећана.

Искање митрополита *Викентија*, и његове примедбе на исти предлог, доставе се министарској конференцији, те како се над Аустријом купише црни облаци — у Италији је Аустрија несретно ратовала, између Русије и Турске претио је био рат, и Аустрија као савезница Русије морала би се и сама упустити у рат с Турском, ако би се с њом Русија заратила, у горњој Крајини граничари бунеше се, у Бачкој побунише се Срби са

осталим становницима због рђавог поступања од стране спахија и чиновника, која је побуна назвата „*побуном Пере Сегединца*“ — конференција не смеде Србе вређати, и на митрополита *Викентија* наваљиваше влада, да иде у Бачку да народ умири, а он им одговори, као што рече у писму својом писаном Будимцима из Беча 26. марта и. г., „но ми се екскузирахом, да не смемо без конзулације и експедиције у народ поћи, да се горше ватра между народом невоспалит, с праздними рукама пришедше“.

После многог преговарања и договарања, на послетку цар *Карло VI*. издаде 7. (18.) маја 1735. „*заштитну диплому*“, и у декрету од истог дана рече, да је услед молбе митрополита *Викентија* и народа српског, дароване српском народу привилегије не само потврдио, већ из особите милости и раширио.

Митрополит *Викентије* бавећи се у Бечу од октобра 1734. до друге половине јуна 1735. и којом је приликом морао своје крстове и епископске одежде заложити, добивши поменуту „*заштитну диплому*“, искао је дозволу, да може држати народни сабор и то у Карловцима. Министарство одобри држање сабора, но не у Карловцима већ у Београду.

Ну, сабор се ипак одржао у Карловцима и 20. јула 1735. буде отворен. На истом је међу осталим прочитана поменута „*заштитна диплома*“, која се има сматрати као плод осмогодишње борбе народне против рескрипта од 1. (12.) априла 1727., у ком су се као што видимо протумачиле народне привилегије, с којим тумачењем народ није био задовољан; објављено је устројство „*српске хусарске регементе*“, распорезан на народ трошак за њу и изабрани су народни тутори, да настоје, да се покупи од народа распорезан трошак за исту регементу; изабрати су посланици, да у Бечу с народним секретаром *Јованом Матулом* у име српског народа заступају и бране народне интересе, чине преставке и одговоре на питања, која се тичу српског народа, а уједно и у погледу поднетих тужаба од стране бачког епископа *Висаријона Павловића* против митрополита *Викентија*.

Како је у привилегији од 10. (20.) августа 1691. цар *Леополд* обећао Србима прешавшим у ове земље, „да сви од архијепископа, као од своје црквене главе, како у духовним,

тако и у мирским стварима зависе“, то је српски народ и митрополита *Викентија* сматрао као свога поглавицу и у црквеним и народним стварима.

(Наставиће се).

ИЗАСЛАНСТВО СВЕШТЕНИЧКЕ СКУПШТИНЕ

пред Његовом Светости Патријархом српским Гергијем Бранковићем, и изјава св. Патријарха о свештеничком удружењу.

Велика депутација свештеничке скупштине поклонила се Његовој Светости, преузвишеном господину Патријарху Георгију, дана 5. новембра о. г. у $\frac{1}{2}$ 11 сахата пре подне у Карловцима.

Депутација, која се састојала из 30 свештеника, из свију дијецеза у скупштини заступљених, дошла је сва заједно са жељезничким влаком из Новог Сада.

Киша, која је и тај дан немилице левала, пречила је, да се учини много штошта, што се учинити мислило и желило, како би поклонство ово, Његовој Светости, љубљеном и св. Патријарху Георгију, што достојнијег и вернијег израза дало оном искреном страхопоштовању и оној љубави и оданости истинитој, којим иштује, којом љуби и којом је одано свештенство митрополитско, без разлике дијецеза, осим својим епископима, тако исто и својој врховној црквеној поглавици.

И ако се, дакле, депутација ради рђавог времена морала задовољити најскромнијом формом свога изасланства, значај и важност изасланства тога остаће за сва времена неокрњен, јер *такво* изасланство до сад се још није поклонило ни једном српском Патријарху у митрополији карловачкој. Изасланство од 5. новембра 1893. врло је значајно и јединствено, а дао би Бог, да у последицама својим буде за народно-црквени нам живот — корисно и сретно!

Депутацију је предводио прота митровачки високопреч. г. *Авакум Стајић*, као председник скупштински.

Кад је Његова Светост ступила у дворану у којој ју је изасланство чекало, поздрављена би френетичким усклицима искрених срдаца оданог јој свештенства. Кад су се стишали

А како је он као такав у народним стварима оправдао народно поверење, може се видети из до сад реченога, што је све на истини и историјским фактима основано.

усклицу: „Живно св. Патријарх Георгије!“, узе реч прота *Стајић* и каза:

„*Свети Патријарше! Господине најмилишћивији!* Ево живе слике, са које прочитати можеш жарку љубав, најдубље високопоштовање, најсмернију оданост, синовљу приврженост према високој особи Твојој, не само свештенства архијерејског, него и свештенства целокупне српско-православне Митрополије Карловачке. — Ево слике, која казује јасно и гласно, са каквом ватреном жељом, с каквим одушевљењем дођосмо ево ми, да Те поздравимо и да Ти благодаримо на оној отачаској љубави, благонаклоности и готовости којом си благоволео по познатој доброту и високој милости Твојој прихватити и одобрити корак овај наш, и благословити замисао ову удружења свештеничког, коју је замисао свештенство јуче у обдржаној скупштини у Н. Саду донекле срећно остварило и оживотворило, ако милостиви Бог даде, на срећу и напредак цркве и народа. Дошли смо, да Те поздравимо и да Ти благодаримо, свети Оче и Архиепископу наш, али уједно и да изјавимо наше највеће поверење на Архиепископском, по св. цркву нашу благодетном и спасоносном раду Твојем, најтоплије желећи, да Те велики Бог који праведнике љуби и милује, а добра дела завек награђује, одржи још много и дуго здрава, свежа и крепка, на благо цркве, на радост клира, на утеху православног народа српског. Живно!“

После овога говора отпевало је изасланство громко и дивно „*Тои десногин*“. Св. Патријарх је благосиљао дотле присутне.

А после отпеваног стиха Архиепископског, громки усклицу испуњаваху опет дворану, док Његова Светост не проговори.

Св. Патријарх говорио је дуго, говорио од срца, очински, поверљиво и одсудно.

Између осталог, нагласио је, како покрет за удружењем свештеничким није до сад наилазио на одобравање и помоћ више јерархије, али да га данас Он и цео епископат прихваћа радо, и да ће га потпомагати искрено, све докле и увек, док год удружење буде одржавало свој рад у складу са свештеничким позивом, задатком и дужностима, и док год му, по томе, рад буде бивао на корист цркве и народа а тежио к цели, која је удружењу постављена.

Хоће ли бити резултата од дела, које је свештенство, у име Божје, јуче отпочело, зависиће од свештенства на првом месту, од његовог расположења према основаном удружењу, од воље му за рад и способности за рад. А признати треба, да је у млађем свештенству та воља бујнија, способност сваки дан лепша, па се ваља уздати у тај прогрес нашега свештенства, а уз то и у искуство, које је богатије опет у старијем свештенству, и у љубав, којом је и старије свештенство љубило и којом љуби увек своју цркву прадедовску и мили народ, — да ће све то, удружено и спојено основаним удружењем свештеничким, показати резултата. Иначе би се свештенство могло наћи пред једном строгом осудом, а оправданост њену тешко би могло ослабити и порећи

После ових изјава, нагласила је и Његова Светост, да је удружењу задатак врло значајан, и да ће моћи да изведе многа дела, ако свештенство буде вољно да ради; дела, корисна за цркву и цео наш народно-црквени живот!

А кад тај живот спомиње, онда мора нагласити и то, да ће удружење доћи скоро и пред тај задатак, да у име целог свештенства проговори у питањима наших народно-црквених автономних одношаја; односно, да ће свештенство посредством свога ново-основаног удружења добити и прилику, да се у тима питањима изјави, али да се изјави не под ма чијим и ма каквим утицајима, него потпуно слободно, по најбољем своме уверењу и чистој савести.

Јер Епископаш баш жели, да такву изјаву свога свештенства чује. Од такве изјаве свештенства много ће што шта зависити при решавању и коначном уређи-

вању народно-црквених нам автономних одношаја.

Удружење, дакле, и у томе погледу има свој значајни задатак. Изврши ли га по чистој свести и савести свештенства и његовом најбољем знању и умењу, — удружење ће моћи себи већ тиме само осигурати леп суд у историји цркве и народа нашег . . .

Његова Светост о свему томе је опширно говорила. Св. Патријарх улазио је у поједина питања народно-црквених нам автономних одношаја, таквом отвореношћу и одлучношћу, а са таквим еунуцијацијама, које ће дубоко остати зарезане у душама и умовима тамо бившег, а и целог свештенства, које ће о речима Његове Светости усменим извештајем своје браће обавештено бити; — а које, дао Бог, да буду веснице жељеног споразума између Јерархије и народа.

Св. Патријарх изјавио је, да ће правила удружења изнети пред св. Архиепископски Синод, који ће се на пролеће састати. —

Парох *Јермић* умоли одмах Његову Светост, да даде докле свој предходни благослов у споразуму са високопреосв. Епископима и дозволи Главном Одбору удружења, да свој предходни рад отпочне до сазива прве скупштине удружења. Његова Светост је обећала то учинити.

Речи св. Патријарха и изјаве, чињене у питањима автономним, праћене су биле бурним одобравањем.

После тога је св. Патријарх отишао у своје одаје, где је примао посебна поклоњива појединих свештеника.

У један сахат после подне био је свечан ручак код Његове Светости, на којем је била $\frac{1}{3}$ изасланства, и за којим је високопреч. г. прота *Мађаревић* наздравио Његовој Светости. Св. Патријарх наздравио је свештенству целом и засебно скупштинском извештачу, парохију и протонамеснику *Јовану Јермићу*.

Свештенство се разишло од Његове Светости загрејано његовом искреном, очинском речи, и несумњиво добрим расположењем према основаном удружењу, кличући му, као што ће и увек чинити:

Живео свети наш и мили Патријарше *Георгије Бранковићу!*

КЊИГА О ХРАМУ

Симеуна, митрополита Солунског.

Превео Лазар Богдановић, парох вараждинско-велико-гањшки.

Неколико речи о писцу ове књиге.

Митрополит солунски Симеун родио се и васпитао у граду Тезалонику или данашњем Солуну. По свршеним наукама још сасвим млад ступио је у монаштво. Са необичног свог ума и примерног живота стекао је опште уважање у својих сународника, те буде 1406. године по једнодушној жељи грађана Солунских постављен за митрополита Солунског. Осим тога, што је мудро својом управом и подвизима у благочашћу имао благотворна утицаја на своју паству, много ју је он још задужио својим патриотизмом. Кад је турски цар Амурат опсео Солун, Симеун не марећи за све његове претње, саветоваше Солунјанима, да се не предају. Становници Солунски послушаше свога пастира, а непријатељ мораде одступити. Год. 1428. умре тај ревни и смели заштитник своје отаџбине. Амурат опет дође граду. Малодушни становници, неохрабрени више ни примером ни одушевљеним речма Симеуновим, предаше се и град би опљачкан и разорен.

Црква наша светкује успомену Симеунову у недељу Православља. Симеун је написао много дела, међу којима и књигу о храму и изјашњење св. Литургије. Ову је саставио из разних места св. Отаца зарад благочастивих становника острва Кипра.

У следећим редцима изложен је превод његова дела о храму и изјашњења св. Литургије.

Кад сам преводио ту књигу, имао сам пред собом црквено-словенски и руски превод с грчког оригинала, па сам се држао и једног и другог, само да српски превод што потпуније и разумљивије испадне.

Књига о храму.

Одушевљени божанственом љубављу, да дознамо какво символчко значење имају црквени и богослужбени обреди и свештене

одежде, примите с љубављу од нас ово, што вам о истој ствари по могућству саопштавамо и што и ми одушевљени љубављу божјом чинимо, јер Бог је толико вазљубио нас, да је и Сина Свога Јединца дао за нас. Син Божји дође нам с љубављу и као свугде присутни живео је с нама, родио се од Дјеве Марије и прошао сва доба човечија, да би се и од нас сваки поједини кроз-а-њ могао очистити и осветити Његовим речима и делима. Најпоследо предао је Сам Себе нама за храну. Он се сјединио с нама још у телу, које је примио у утроби Пресвете Дјеве; по нужи беше, да би се Он непосредно сјединио са свима вернима за то, јер то сједињење служи као основ нашег спасења и нашег живота. Он је Сам рекао: „Ако не једете тела Сина човечијег, и не пијете крви Његове, нећете имати живота у себи, јер ја живим, и ко Мене једе, живиће ради Мене (Јов VI, 56. 57.)“

То благо предао нам је Он преко св. тајана. Он нас препорађа св. крштењем сједињавајући нас њим свом бестрасном рођењу. Полагањем руку и дахом даје нам благодат мира, и то миро — Он је Сам, јер се вели: миро изливано — Име је Твоје. Сам је Себе као Бог помазао, а и као човек примио је помазање; па и нас благодатно помазујући, даје нам миомирисну и животворну силу Духа. Треће и понајглавније је то, што нам у причешћу даје Самог Себе, а то је показао тада кад је установио св. причешће узевши у руке хљеб и чашу па благословивши их рече за хљебац: *ово је тело моје*, а за чашу: *ово је крв моја*. Па није их само благословио, него нас је и позвао, да се заложимо њима, јер рече: „*примите, једите*“ и: „*пите из ње сви*“.

Па није само Он Сам свршио то свештенодејство, него је заповедио, да се оно свршује до века, јер рече: „*ово чините за мој спомен*“. И заиста, Он се и сам потпуно приопштио тела и крви, јер по-

стаде човеком као и ми, непрестајући при том бити и Богом непроменљивим; а да би и нас учинио деоцима Своје Божанствености, учини Он то на божанствени начин, јер будући свуда присутан те Својом божанственом моћи присуствујући у хљебу, што га ми једемо, и у вину, које пијемо, претвара хљеб у Своје тело а вино у Своју крв. Тиме се Он сједињава с нама и као сунце правде светли нам према степену светлости душа наших; и делује не просто, као сунце које баца само зраке своје, него Он чисти у нама све оно, што је нечисто и оспособљава нас да примимо божанствену светлост.

Те пошто је тако велика тајна свештенодејства и таква цел ваплоћења Божја, да кроз њу ми постајемо деоцима Божанства и по благодати боговима, то црква Христова води о том највећу божанствену бригу, па с тога и свршује литургију онако, како је она у древности установљена и помоћу свештених симбола учи оним истинама, које превазилазе ум човечији.

Ти видљиви обрасци Богослужења задивљују свакога; но не може свако сам од себе разумети њихова смисла. За то многи налазећи се у незнању, желе да сазнаду њихове узроке. И заиста, све оно, што се свршује на литургији, над svakим је схваћањем; не само људски но и сам анђелски ум није у стању да истражи, како се рађа Бог и како ми с Њиме ступамо у општење; или другим речма: није у стању испитати то, што црква проповеда и свршује. Но ипак нас није Бог оставио, а да неби разумели Његових дела, но даде нам толико средстава, колко нам је нужно, да их истражимо и познамо, да их испитамо и појмимо, јер та дела ради нас посташе.

Па тако и ја, незнатан духом и смирен, предајем вама, који о мени повољно мислите, с љубављу оно, што сам поцрпао из дела св. отаца. Ништа вам овога не предајем ја, доли онога, што је предањем дошло до мене, нити сам ма у колко промену оно, што сам примио; све сам са-

чувао као символ вере. Ми свршујемо св. литургију управо тако, као што нам ју предаде Сам Спаситељ, Његови апостоли и св. оци.

И као што је Господ с ученицима свештенодејствовао, преломивши хљеб и давши чашу, тако исто и сада чини црква, кад служи првосвештеник са свештеницима, или свештеник с нижим чиновима. О том сведочи и прејемник апостолски, свештени Дионисије (Ареопагит), јер и он учи, да се литургија служи онако, као што ју служимо и ми. Тако исто и красноречиви Василије и Златоуст, који су пространије изложили чин свештенодејствовања, одредиле, да се служба има тако свршавати, као што се она служи у нашој цркви, а то јасно доказују исте молитве, мали и велики „вход“ и остали делови св. литургије.

И у свети храм, нарочито пак у страни олтар, по одредби св. отаца, не треба да улази свако, јер је он достојан особите побожности и поштовања, а одатле је онда јасно, да оглашени пису имали приступа у њ. Св. Амвросије истерао је и из храма и из олтара цара Теодосија. Св. Григорије Двојеслов утврђује, да није само нужно св. литургију над квасним хљебовима свршавати, него и св. храмове особито поштовати и назити, и недоцунтати, да се ма чија телеса у њима сарањују.

Тако исто и Исидор Пелусиот, један од најдревнијих учитеља црквених, у многим својим посланицама тумачи чин наше литургије; и премудри Максим (Исповедник), тај зналац божанствених ствари, потанко излаже сваку радњу свештене литургије, коју православна васеленска црква свршује и сваком обреду наводи и тумачи узрок. Из дела поменутих — и још неких овде неспоменутих — св. отаца, који су се пре нас бавили тумачењем св. литургије, сабрао сам и написао ово ради вас, уздајући се у помоћ Божју.

Попајпре ћу говорити о божанственом храму, јер је орган Богослужења храм и свештеник; свештеник наиме служи, а храм садржи у себи олтар. Дакле о једном и другом ваља да говорим.

(Наставиће се).

ИСТИНА БИЋА БОЖЈЕГ.

Од Макарија, митрополита Московског.

(Свршетак)

С друге стране, при свој измењивости ствари у свету, ми опажамо у њему диван поредак, саразмерност и красоту. Од највећих телеса, која су се разасула по просторијама небеским, до самих најмањих црвића, који гамижу по земљи, свему је дато своје премудро устројство, свему је одређено извесно место, опредељен одношај према осталим суштaствима, опредељена сврха, и из свега образује се једна хармонична прекрасна целина. Па како ће се објаснити тако мудро устројство, ако не признамо за вероватно, да има Суштaство најсавршеније, које је створило свет и њиме управља?

Врло се често обраћају на тај доказ свештене књиге, особито у овим местима: Псал. 8, 18, и 44.; Ис. 40, 21 и т. д.; Мат. 6, 25—30; Дел. ап. 14, 15. 17; 17, 24, 28; Рим. 1, 19 и 20. У свој пуноћи раскривен је овај доказ у многих св. отаца и учитеља цркве: Теофила Антиохијског, Дионисија Александријског, Григорија Богослова, Атанасија великог и других;¹¹ такође у неким делима најновијег времена, нарочито посвећеним томе предмету.¹²

III. Обраћајући се испитивању унутарњем, удубивши се у устројство душе своје, налазимо три доказа за биће Божје: у свакој од три главне силе њене.

У уму нашем има идеје о суштaству најсавршенијем и бесконачном, која, док се у човеку сазнање не пробуди, изражава се у нагињању његову к Богу, само непотпуно али против воље; а по мери раскривеног сазнања, бива јасном и све савршенијом. Ту мисао није нам могла дати спољашња природа, јер ми видимо у њој све ограничено и по бићу и по савршенству; и по томе природа нам може само напомињати о суштaству бесконачном, о коме је већ претходни појам у души нашој.

¹¹ Теофил: ad Antol. 1. 7; Дионис: de natura n. 1. (in Routh. Reliqu. sacr. t. IV.) Григор. Богосл. слово о Богословији 11, у дел. св. отаца III. 21, 32; Атанас: против језичника n. 35. etc.; Немезија de natura homin. c. 42; Дамаск. Тачн. изд. прав. вере 1, 3.

¹² Тако: Theologia aque-Fabricii. Theologia Anatomica — Ujewentyt; Theologia insectorum — Lesseri; Theologie Astronomique ou demonstration de l'existence etc. . . . par Derham (in tom VIII. des Démonstr. Evangél.); La Geologie et la Mineratogie dans leurs rapports avec la Theologie naturelle par Buckland (ibid. in tom XI.) и др.

Ми сами не би је могли образовати: у та- том случају свако би се могао сетити постанка у себи идеје о Богу; она не би била у нама пре развитка потпуног сазнања и не би била свеопштом у човештву. Очеvidно је дакле, да је та идеја урођена нашем уму,¹³ да нам је дана од онога који нам је даровао само биће: можемо ли се после овога колебати, да јој се збиља мора признати фактичност?

У својој вољи ми сазнајемо наравствени закон, који је негледајући на многе различне измене своје, како у сазнавању посебних особа тако и у сазнавању читавих народа свагда деловао и делује са непобедивом силом у читавом човештву. То је глас савести, који се никад не да ућуткати, савести, која од онога времена кад се пробуди у души нашој расуђивање, именом највишега суштaства улева нам добро и одвраћа нас од зла, одобрава и осуђује наше поступке, награђује и казни нас!

Унутарње нехотично сазнавање добра и зла, радост, која наступа после свршавања првога и стид и кајање, неразлучива свега са последњим, поглед на преступника, који носи у себи самом извор свога мучења и престава трајне племенитости, којом се испуњава добродетелан човек: све то убеђује нас о бићу најсветијег суштaства, у име којег нас морални закон или савест учи — тако да су још стари називали савест присуством самога Бога у срцу нашем, који нас непрестано поучава нашим дужностима.¹⁴

У нашем чувству урођена је наклоност блаженству. Здрав ум и морални закон говоре нам, да то блаженство мора бити последицом само добродетелног живота, мора бити наградом за смиреност; а људи зли, негледећи природну тежњу за блаженством достојни су осуде! Међу тим пример сведочи, да те сагласности у деловању нема. С тога се мора допустити да биће праведног судије (мздодавца), који је добио право да суди, био са таким тежњама и потребама.

¹³ Урођеност у нама идеје о Богу показује се и у учитељу цркве: св. Јустин (Апологет Алек. (Strom. V. 13); Тертулијан (De carne et sanguine Christi c. 10; Apolog. c. XVII.); св. Васил. вел. (De spiritu sancto c. 18); Кирил Алек. (de trinit. 1, 2); св. Јован. Златоуст. (de trinit. 1, 1) и др.

¹⁴ Seneca: Epist. 41.

ако не овде, али у другом животу досудити сваком по заслуги.¹⁵

IV. Благодатив живот, с пуним правом, мора се назвати најбољим средством, да се човек потпуно увери о бићу Божјем, јер а) у богочастивом човеку све душевне силе имају природно, потпуно правилно раскриће и правац; а ум, воља и чувство у нама тако су и створени, да би нас управили и привели Богу; б.) смиреним животом човек створен по образу Божјем све се више и више уподобљава Богу; а јасно видећи пад савршенстава најсавршенијег суштаства у самом себи, може ли човек сумњати у његово биће? Но од свега важније је в.) што благодатив човек тим уподобљавањем Богу све више и више долази у тесно и непосредно општење са Богом, живи у Богу и са Богом као да га осећа и пипа: ту већ нема местаникавој сумњи. Отуда је то, као што се може видети, да су добродетелни

¹⁵ Овоме доказу, као што је познато, Кант је одавао предимство пред свима другима доказима бића Божја.

Превео и читао на састанку богословског друштва „Слоге“

Иван Маширевић.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

— (Прелаз у православну веру.) *Пет хиљада Арама* у Сирији прешло је из протестантске вере у православну заузимањем антијохијског патријарха, који им је о свом трошку саградио цркве и школе и поставио свештенике и учитеље.

— (Стање земаљске хрватско-славонске учитељске мировинске закладе за год. 1892.) Приход за 1892. годину износио је 81.903 фор. 70 новч. Издаци су били: Мировине учитељима и учитељицама 80.758 фор. 08½ н.; васпитни приноси за учитељску сирочад 2.441 ф. 48 нов.; отплатине 4880 ф.; поклонине 1.050 ф.; разни издаци 171 ф. 19 нов. и т. д. Целокупни издатак износио је 89.841 ф. 05½ нов. Исте године дакле више је издато, него што је примљено 7.937 ф. 35½ нов. — Стање закладе год. 1891. било је 972.810 фор. 93½ н., а 1892. год. 991.203 фор. 60 нов. Према томе је учитељска мировинска заклада год. 1892. нарастала са 18.392 фор. 66½ нов.

— (Књижевна и уметничка награда.) Поводом двестагодишњег јубилеја данашње црногорске династије доноси „Глас Црногорца“ на челу листа овај распис: „До три године — 1896 — навршује се

људи — ако су они шта више мало образовани и несу у снази ни да докажу умом биће Божје, ни да опровргну подвале безбожника — тако убеђени у ту истину као у своје сопствено постојање. Отуд се лако разјашњују и узроци безбожности. Она је у опште неприродно, наопако откриће и правац наших духовних сила, по именце: у неких људи је превраћено откриће и правац ума, у других воље и чувства. Ум наш пребацује се особито читањем или само слушањем слободоумних и богохулних састана и разговора, особито у млађим годинама, када се он још неје утврдио у здравим начелима, које му је Бог дао, него се тек развија а способан је да прими сваки утецај и тиме загуши у себи урођене клице. Воља се превраћа самовољним, неморалним животом и сама кварећи се повлачи за собом и ум и чувство. Одрах за тим, све природне тежње Богу, које је Он усадио у те силе, мало по мало затупљују се и тако рећи искорењују се. Тада су већ сви докази бића Божја ништави и неубедљиви.

два века, од како је дошао на владу Црне Горе први Петровић-Његош, славни Господар-Митрополит Данило I. Благодарна Црна Гора хоће да прослави ову знамениту двестагодишњицу на достојан начин; а да остави и потомству трајна спомена своје благодарности, овим се расписују следеће награде: 1.) Ко напише најбољу историју Црне Горе од како њом влада кућа Петровић-Његоша до данас, добиће награду од 1000 талира (5000 круна); — 2.) Који југословенски уметник поднесе најбољи нацрт споменика, који се том приликом има открити на Цетињу Господару-Митрополиту Данилу, добиће 150 талира; други нацрт добиће 50 талира. — Награде ће се разделити на основу оцене познатих стручњака у Словенству, који ће за то бити умовљени; због тога нацрти споменика треба да буду поднесени на оцену најдаље до Ђурђева-дне 1895.; а историја најдаље до конца 1895. године.“

ИСПРАВАК.

У 44. броју овога листа, на страни 700. на другом ступцу у првом реду од оздо треба у место „Емилијан Радић“ да стоји „Бајић“ — што се овим исправља.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 185 3-3

На ново отворено *учитељско* место у *Турији* отвара се овим стечај. Плата је у готовом 600 фор. ав. вр. годишње, 40 ф. у име награде за држање пофторне школе, 10 фор. у име писаћег прибора, 60 ф. за грејање и чистиње школе, и слободан стан.

Учитељ ће бити обвезан све дужности прописане шк. Уредбом, у оним разредима, које му шк. одбор додељивао буде, тачно вршити, појање у цркви бесплатно обављати, и шк. децу појању обучавати.

Рок стечају до 18. новембра по старом.

Из седнице м. шк. одбора држане у *Турији* 17. окт. 1893.

Јован П. Петровић, Богољуб Јојкић,
перовођа шк. одбора претседник шк. одбора.

СТЕЧАЈ. 188 1-3

Услед оставке г. Софронија Попова, остало је *учитељско* место у *Рудни* упражњено, на које се овим стечај отвара.

Плата је: 400 фор. у готовом новцу, 20 ф. за перовођство, 5 ф. за паушал и 15 ф. за огрев, 4 ланца ораће земље, на коју учитељ порез и друге пристојбе плаћа, $\frac{1}{2}$ ланца баште ван села, од погребца, где позван буде, 50 новч., и слободан стан са 2 собе, кујном и баштом.

Ко жели ово место получити, нека своју молбеницу до 21. нов. о. г. потписаном Одбору поднесу.

Изабраном учитељу спада у дужност све предмете прописане шк. Уредбом предавати, у св. цркви десну певницу држати и повторну школу држати.

Компетовати могу, који су свршили Сомборску препарандију и положили испит из мађ. језика.

Ко се лично пријави, имаће првенство.

Школски Одбор.

ДАВИД ЂУРЧИЋ У НОВОМ САДУ КОД ЗЛАТНЕ РУЖЕ

ГЛАВНА УЛИЦА, У СОПСТВЕНОЈ КУЋИ.

За Панакамилавке свилена Крепона и Крепа а по мустрама које сам у Москви и Петрограду лично изабрао и донео, дао сам сада правити и имадем у $\frac{7}{8}$ и $\frac{6}{4}$ широког свагда на стоваришту.

Даље имадем уз већ иначе ванредан избор Дубла и Перувијена и разних других црних и плавих штофова за свештеничке хаљине, разних дебелих штофова за Деакове а и разноврсне и разнобојне свилене плишане, вунепе и памучне поставе за хаљине, па и у оним бојама које наши црквени великодостојници потребују, — велик избор у појасевима, сваке боје а разна квалитета. Цене врло умерене.

С поштовањем

Давид Ђурчић.

187 2-6

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Српској Манастирској Штампарији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Нови Сад. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарије у Новом Саду.